

QUIZ

Quiz om rättsprocessen för unga

Från misstanke till beslut - vad händer och vem gör vad?

Misstänkt

Förhör

Socialtjänst

Domstol

Ett kunskapstest för skolor, föreningar och vuxna som vill hjälpa unga att förstå rättsprocessen på ett lugnt och begripligt sätt.

Lag & Ordning

Så använder du quizet

Quizet är skapat för repetition och samtal. Det är inte ett prov där deltagarna ska sättas dit. Syftet är att hjälpa unga förstå viktiga ord, roller och steg i rättsprocessen.

Quizet kan användas efter faktabladet, processkartan eller scenariokorten.

Upplägg

1. Dela ut quizet eller visa frågorna gemensamt.
2. Låt deltagarna svara enskilt eller i par.
3. Gå igenom svaren tillsammans.
4. Stanna upp vid frågor som väcker diskussion.
5. Avsluta med vad gruppen tar med sig.

Viktigt:

Använd quizet som samtalsstöd, inte som förhör. Pressa inte fram personliga erfarenheter.

Del 1: Grundbegrepp

1. Vad betyder det att en person är misstänkt för brott?

- A. Att personen redan är dömd
- B. Att polis eller åklagare utreder om personen kan ha gjort något brottsligt
- C. Att personen alltid kommer hamna i domstol
- D. Att socialtjänsten har bestämt att personen gjort fel

2. Sant eller falskt: Misstänkt betyder samma sak som skyldig.

Sant / Falskt

3. Vad betyder målsägande?

- A. En person som kan ha blivit utsatt för brott
- B. En person som dömer i domstol
- C. En person som alltid är misstänkt
- D. En polis som håller förhör

4. Vad betyder vittne?

- A. En person som alltid måste veta allt
- B. En person som kan ha sett, hört eller veta något om en händelse
- C. En person som bestämmer straff
- D. En person som skriver domen

5. Varför är det viktigt att förstå vilken roll man har i en utredning?

Kort svar: _____

Del 2: Polis, förhör och utredning

6. Vad är polisens uppgift i en brottsutredning?

- A. Att bestämma straff
- B. Att utreda vad som har hänt
- C. Att döma personen
- D. Att ersätta socialtjänsten

7. Sant eller falskt: Man får säga att man inte förstår en fråga i ett förhör.

Sant / Falskt

8. Vad är klokt om man inte minns exakt vad som hände?

- A. Gissa så att svaret låter bättre
- B. Säga vad man faktiskt minns och vara tydlig med vad man inte vet
- C. Säga samma sak som kompisarna
- D. Hitta på en rimlig förklaring

9. Varför kan det vara riskabelt att prata ihop sig med andra före ett förhör?

- A. För att det kan göra berättelserna mindre trovärdiga och påverka utredningen
- B. För att man då alltid blir dömd
- C. För att man inte får prata med någon vuxen
- D. För att det bara gäller vuxna

10. Vad kan man göra om man är orolig inför ett förhör?

Kort svar: _____

Del 3: Socialtjänst, åklagare och domstol

11. Varför kan socialtjänsten kopplas in när unga misstänks för brott?

- A. För att socialtjänsten dömer i domstol
- B. För att socialtjänsten kan behöva bedöma oro, stöd och situationen runt den unge
- C. För att alla unga automatiskt placeras någonstans
- D. För att polisen inte får prata med unga

12. Sant eller falskt: Socialtjänsten är samma sak som polis och domstol.

Sant / Falskt

13. Vad gör åklagaren?

- A. Bedömer bland annat om ärendet ska gå vidare, läggas ner eller leda till åtal
- B. Bestämmer skolregler
- C. Skriver polisens förhör
- D. Är alltid den misstänktes advokat

14. Vad handlar en rättegång om?

- A. Vem som verkar mest trovärdig på sociala medier
- B. Vad som går att bevisa
- C. Vem som pratar högst
- D. Vad kompisarna tycker

15. Sant eller falskt: Alla ärenden där unga misstänks för brott hamnar i domstol.

Sant / Falskt

Del 4: Rättigheter, stöd och vad man bör tänka på

16. Vad är klokt att göra om man inte förstår ett juridiskt ord eller en fråga?

- A. Gissa
- B. Be någon förklara
- C. Svara snabbt ändå
- D. Strunta i frågan

17. Sant eller falskt: Det är alltid bäst att radera chattar om någon säger att man ska göra det.

Sant / Falskt

18. Vilket råd är bäst?

- A. Säg samma sak som gruppen
- B. Gissa om du är osäker
- C. Berätta vad du faktiskt vet och säg om du inte vet
- D. Låt någon annan bestämma vad du ska säga

19. Vad kan unga göra om processen känns jobbig eller svår att förstå?

Kort svar: _____

20. Skriv ett råd till någon som ska på förhör och är nervös.

Kort svar: _____

Facit del 1-2

1. B

Att polis eller åklagare utreder om personen kan ha gjort något brottsligt. Misstänkt betyder inte att personen redan är dömd.

2. Falskt

Man är inte skyldig bara för att man är misstänkt.

3. A

Målsägande är den som kan ha blivit utsatt för brott.

4. B

Ett vittne behöver inte veta allt. Det kan räcka att personen vet något.

5. Exempel

För att man ska förstå varför man blir kontaktad, vilka frågor som ställs och vilket stöd man kan behöva.

6. B

Polisen samlar information, håller förhör och utreder händelsen.

7. Sant

Det är bättre att be om förklaring än att gissa.

8. B

Säg vad du faktiskt minns och var tydlig med vad du inte vet. Fyll inte i luckor.

9. A

Det kan göra berättelserna mindre trovärdiga och påverka utredningen. Berätta din egen bild.

10. Exempel

Prata med en trygg vuxen, fråga vad förhöret gäller, be om förklaring och undvik att prata ihop dig med andra.

Facit del 3-4

11. B

Socialtjänsten kan behöva bedöma oro, stöd och situationen runt den unge. Socialtjänsten dömer inte.

12. Falskt

Socialtjänst, polis och domstol har olika roller.

13. A

Åklagaren bedömer om ärendet ska gå vidare, läggas ner eller leda till åtal.

14. B

Domstolen ska pröva bevisningen, inte rykten eller känslor.

15. Falskt

Alla ärenden går inte till domstol.

16. B

Det är okej att fråga om man inte förstår.

17. Falskt

Att radera chattar efter något allvarligt kan vara problematiskt. Prata med en vuxen om du är osäker.

18. C

Berätta vad du faktiskt vet och säg om du inte vet. Det är bättre än att gissa.

19. Exempel

Prata med en trygg vuxen, vårdnadshavare, skolpersonal, socialtjänst, försvarare eller annan person som kan hjälpa.

20. Exempel

Ta reda på vad förhöret gäller, be om stöd, säg om du inte förstår och svara inte på saker som behöver förklaras först.

Efter quizet

Gå gärna igenom svaren tillsammans. Stanna inte bara vid rätt och fel. De viktigaste delarna är ofta de frågor där gruppen upptäcker att något var oklart.

Avslutande frågor

- Vilken fråga var lättast?
- Vilken fråga var svårast?
- Vad betyder det att vara misstänkt?
- Varför är misstänkt inte samma sak som dömd?
- Vilken roll har socialtjänsten?
- Vad kan man göra om man inte förstår processen?
- Vem kan man prata med om man är orolig?

Viktigt:

Målet är inte att kunna juridik som en expert. Målet är att förstå huvudstegen, våga fråga och veta att hjälp finns.

Källgrund: Polisen - Ung och misstänkt för brott; Åklagarmyndigheten - När barn eller unga misstänks för brott; Sveriges Domstolar - Påföljder för unga; Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.